

Vergaderjaar 2023–2024

29 398

Maatregelen verkeersveiligheid

26 643

Informatie- en communicatietechnologie (ICT)

Nr. 1083

BRIEF VAN DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 november 2023

Met deze brief informeer ik u over de positieve resultaten van de pilot betreffende het digitaal delen van informatie omtrent schoolzones en het voornemen om deze informatie landelijk beschikbaar te stellen middels open data.

Pilot

Een veilige inrichting van de omgeving van scholen heeft binnen veel gemeenten de aandacht, gezien het hierbij gaat om kwetsbare verkeersdeelnemers. Een van de mogelijkheden voor gemeenten om een school veiliger in te richten is het fysiek instellen van een schoolzone. Dit is een specifiek gemarkeerd gebied rond een school.

De Kamer is in november 2022 geïnformeerd over het houden van een pilot om te bezien wat de effecten zijn als weggebruikers naast het zien van een schoolzone ook een digitale waarschuwing krijgen voor het naderen van een schoolzone.¹ Deze pilot heeft van december 2022 tot juni 2023 plaatsgevonden in vijf gemeenten (Amsterdam, Helmond, 's-Hertogenbosch, Meierijstad en Rotterdam), vervolgens heeft over deze periode een evaluatie plaatsgevonden. In deze deelnemende gemeenten bevinden zich 190 schoolzones, waarbij verschillende navigatiedienstverleners een digitale waarschuwing in hun (navigatie)diensten verstrekten aan automobilisten bij het naderen van een schoolzone. Dit deden zij via een weergave van de schoolzones op kaart en een waarschuwing voor schoolzones via tekstbericht en/of voicebericht. Hoe vaak waarschuwingen zijn gegeven verschilt per navigatiedienstverlener. Zo heeft de ANWB in de periode medio april tot medio juni 2023 in de deelnemende gemeenten ruim 1.500 waarschuwingen gegeven rond schooltijden aan bijna 850 verschillende automobilisten. De dienstverlener Be-Mobile heeft de waarschuwing voor schoolzones in Rotterdam beproefd. In de periode

¹ Kamerstuk 29 398, nr. 1028.

medio januari tot eind maart 2023 heeft het ruim 800.000 waarschuwingen gegeven en in de periode juni 2023 nog eens ruim 300.000 waarschuwingen. Het aantal waarschuwingen bij Be-Mobile zijn hoger omdat zij in de pilot ook buiten de schooltijden hebben getest met het waarschuwen voor schoolzones.

Resultaten

Voor de evaluatie van de pilot is gebruik gemaakt van bureauonderzoek, diepte-interviews met wegbeheerders en navigatiedienstverleners, een evaluatiesessie en gegevens die navigatiedienstverleners beschikbaar hebben gesteld door middel van een vragenlijstonderzoek onder gebruikers. Hieruit blijkt dat de resultaten bemoedigend zijn en een solide basis leggen voor toekomstige ontwikkelingen in de verkeersveiligheid in en rondom schoolzones. Het delen van digitale waarschuwingen heeft een positief effect gehad op het rijgedrag van automobilisten. Zo geeft meer dan de helft van de gebruikers die de waarschuwing van schoolzones hebben gezien en de vragenlijst hebben ingevuld aan dat zij hun gedrag hebben aangepast, met name door de snelheid te hebben gematigd bij het naderen van een schoolzone. Daarnaast geeft ongeveer twee derde van de gebruikers die de vragenlijst hebben ingevuld aan dat zij de verstrekte informatie als waardevol ervaren en vaker zouden willen ontvangen. In de pilot hebben navigatiedienstverleners nog geen aangepast routeadvies gegeven om automobilisten om te leiden. Afhankelijk van de (on)mogelijkheden hebben serviceproviders aangegeven erover na te denken om in de toekomst automobilisten wel een keuze voor een alternatief routeadvies te geven.

De technische en organisatorische componenten van de pilot, zoals dataverwerking, -kwaliteit, en samenwerkingsverbanden, hebben waardevolle inzichten geboden over de effectiviteit van de waarschuwingen en worden verder uitgewerkt in het Digitaal Stelsel Mobiliteitsdata² waar de Kamer eerder over is geïnformeerd.

Uit de evaluatie van de pilot blijkt verder dat het van belang is dat schoolzones ook herkenbaar zijn voor weggebruikers, naast dat gebruikers digitaal gewaarschuwd kunnen worden voor het naderen van een schoolzone. De deelnemende navigatiedienstverleners benadrukten daarom het belang dat schoolzones fysiek zijn ingericht, zoals zichtbare markering bij een schoolzone. Verder benadrukten zij het belang van verdere uniformering in de inrichting van schoolzones door het opstellen van uitgebreidere inrichtingskenmerken.

Landelijke uitrol data schoolzones

Op basis van de positieve resultaten en de leerervaringen van de pilot wordt een landelijke uitrol van de data over schoolzones als open data voorbereid voor automobilisten, met de verwachting om de data in de eerste helft van 2024 beschikbaar te maken. In verschillende initiatieven werkt het ministerie al met een significant deel autofabrikanten en navigatieapps. Nederland loopt hier in Europees verband mee voorop. Zo krijgen miljoenen Nederlandse weggebruikers waarschuwingen voor naderende nood- en hulpdiensten, rode kruizen en files. Hierover zijn eerder afspraken gemaakt met onder meer Hyundai/Kia, ANWB, Volkswagen en TomTom. Met de afspraken die we nu maken krijgen navigatie-appgebruikers een waarschuwing als zij in de buurt komen van een schoolzone. Daarnaast is het voornemen om bij de landelijke uitrol de data over schoolzones ook beschikbaar te maken voor de logistische

² Kamerstuk 31 305, nr. 336.

sector, zodat ook vrachtwagens de digitale waarschuwingen voor schoolzones kunnen ontvangen. Gezien de logistieke sector werkt met een andere type systeem, beziet het Nationaal Dataportaal Wegverkeer (NDW) de omzetting van deze data, zodat ze ook door het systeem van de logistieke sector kunnen worden gebruikt.

Digitale omgeving

Om de kwaliteit van berichtgeving aan de weggebruikers te borgen, worden nadere afspraken gemaakt met gemeenten en de sectorverenigingen voor het onderwijs over de beschikbaarheid van data over schoolzones en openingstijden van basisscholen. Gemeenten worden opgeroepen om de informatie over vakanties en schooltijden te actualiseren op de website www.scholenopdekaart.nl. Daarnaast zullen de gemeenten in het voorjaar van 2024 worden benaderd om de verzamelde data over de scholen te controleren. Dit is een belangrijke stap om kwaliteit van berichtgeving in de informatiediensten te borgen.

De data over schoolzones wordt als open data landelijk beschikbaar gesteld in het Nationaal Wegenbestand (NWB), waarbij het Nationaal Dataportaal Wegverkeer (NDW) een centrale rol zal spelen in het verzamelen en toegankelijk maken van deze gegevens. Navigatiedienstverleners en autofabrikanten worden opgeroepen op deze data te gebruiken om hun klanten actief te waarschuwen voor schoolzones met uitstek daar waar deze als onveilig worden geacht. Daarnaast wordt er actie gezet om de schoolzones te vermijden voor niet-bestemmingsverkeer en vrachtovervoer om ten tijde van de openingstijden van scholen een alternatief routeadvies te bieden.

In 2025 gaat de wetgeving rondom EU-brede realtimeverkeersinformatiediensten en Intelligente Transport Systemen (ITS) van kracht waar de Kamer eerder over is geïnformeerd.³ Nederland ziet schoolzones als prioritair toepassingen, net als ge- en verboden en gevaarlijke situaties, waardoor verplichte doorgifte van deze informatie voor alle autofabrikanten en navigatieapps geldt. Dankzij Europese wetgeving (ITS-verordening) zijn ook navigatieapps uit bijvoorbeeld de VS verplicht om deze en andere waarschuwingen door te geven.

Fysieke inrichting schoolzone

Voor de fysieke inrichting van een schoolzone bestaan dit moment enkele inrichtingskenmerken, waardoor er in de praktijk soms verschillen in de inrichting voorkomen. In de CROW-richtlijn voor de bebakening en markering van wegen is de standaardmarkering te vinden hoe een schoolzone op straat weer te geven.⁴ Daarnaast bestaat er een leidraad over hoe een schoolzone verder in te richten.⁵ In de evaluatie wordt de suggestie gedaan om te werken aan een verdere uniformering voor de inrichting van schoolzones, zodat bij een digitale waarschuwing van een schoolzone de fysiek ingerichte schoolzone beter herkenbaar is. Daarom wordt in overleg met onafhankelijk kennisplatform CROW besproken of zij een notitie over de inrichting van schoolzones kunnen opstellen. Gemeenten worden in lijn met de motie van het lid Koerhuis over het creëren van een veilige schoolomgeving ook op andere manieren ondersteund.⁶ Zo kunnen gemeenten een Rijksbijdrage ontvangen voor

³ Kamerstuk 31 305, nr. 336.

⁴ <https://www.crow.nl/publicaties/richtlijnen-voor-de-bebakening-en-markering-van-we>.

⁵ <https://www.crow.nl/downloads/documents/kpvh-kennisdocumenten/leidraad-inrichting-veilige-schoolomgeving-voorbee>.

⁶ Kamerstuk 29 398, nr. 1028.

het inrichten van een schoolzone via de Investeringsimpuls verkeersveiligheid. In de eerste twee tranches hebben gemeenten financiële middelen voor het inrichten van 290 schoolzones aangevraagd. Ook in de derde tranche, welke naar verwachting in 2024 wordt opengesteld, kunnen gemeenten hiervoor weer aanvragen indienen.

Om de schoolomgeving veiliger te maken, werken daarnaast verschillende partijen samen in de jaarlijkse campagne «Onze scholen zijn weer begonnen» van Veilig Verkeer Nederland (VVN) en is een veilige school- en sportomgeving een van de beleidspijlers van het meerjarenplan fietsveiligheid. Tevens heeft CROW in april van 2023 een notitie gepubliceerd over inrichting en organisatie van schoolstraten. Dit is een instrument waarbij de weg voor een school rondom de begintijd en de eindtijd tijdelijk wordt gesloten voor het inkomende gemotoriseerd verkeer.⁷ In overleg met CROW wordt naar aanleiding van deze notitie bezien of eventuele (juridische) vervolgstappen nodig zijn om een schoolstraat makkelijker in te kunnen stellen.

Tot slot

De resultaten van de pilot en de voorgenomen acties zijn in lijn met de motie-Koerhuis over een veilige schoolomgeving en dragen bij aan onze collectieve inzet om de verkeersveiligheid rondom scholen te verbeteren. De Kamer zal medio 2024 verder geïnformeerd worden over de voortgang van de implementatie van het beschikbaar maken van data van schoolzones als open data.

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat,
M.G.J. Harbers

⁷ <https://www.crow.nl/over-crow/nieuws/2023/april/notitie-inrichting-en-organisatie-schoolstraten>.